

Дзвоник

№ 223

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу українців Румунії. 17 рік видання, листопад, 2025 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 223, 2025 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Міхаєла Гербіл,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки, пісні
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Заходи для дітей»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Анатолій КАЧАН

Крилате насіння

Кружляє над нами
Насіння крилате,
Радіє насіння,
Що вміє літати.
Це клени високі
З осінньої гілки
Синів проводжають
В далеку мандрівку.
І згадують сумно
Дерева бувалі:
Колись і вони
Над землею літали!
– Ми знову знялись би,
Як наше насіння,
Та роки не ті
І тримає коріння... –
Кружляє у небі
Насіння крилате,
Радіє насіння,
Що вміє літати.
Одна насінина
З кленової крони
Довіжливо сіла
Мені на долоню.
І каже: – Я довго
Блукала над містом,
Але на асфальт
Не наважилась сісти.
Благаю, мій друже,
Якщо це не важко,
Візьми й посади мене
В землю, будь ласка.
Я виросту кленом
У нашому краї
І шумом зеленим
Тебе привітаю.

Подвійне свято для українців у Румунії: 35 років існування СУР та День української мови

У середу, 19 листопада, Палац Парламенту став місцем зустрічі спільноти, об'єднаної навколо української ідентичності, культури та мови, з нагоди 35-річчя заснування Союзу українців Румунії та святкування Дня української мови в Румунії. У події взяли участь понад 500 гостей з країни та з-за кордону. Святкова програма включала цілу низку культурних, офіційних та академічних заходів, які підкреслили важливу роль СУР у суспільному житті Румунії та зміцненні румунсько-українських відносин.

День розпочався відкриттям ювілейної виставки «35 років української ідентичності та культури в Румунії». Філії СУР із різних регіонів країни, а також партнери з України представили фотографії, публікації, традиційні предмети та матеріали, які відображають історію та культурне розмаїття українських громад. Атмосферу доповнили обмін враженнями, зустрічі та дискусії між учасниками, які з перших годин підкреслили святковий і водночас символічний характер події.

Відкриття урочистої частини в залі «К. А. Росетті» Парламенту Румунії розпочалося з урочистої хвилини молитви за померлих у війні та за мир в Україні, а також за упокій душ засновників Союзу українців Румунії. Представники православної, греко-католицької, п'ятидесятницької церков, а також адвентистської церкви сьомого дня промовили молитви, румунською та українською мовами, на знак міжконфесійної солідарності та духовної єдності. Цей особливий, сповнений емоцій момент підтвердив міцний

зв'язок між українською спільнотою та цінностями миру, людської гідності та міжконфесійного діалогу.

Подія продовжилася виступами румунських та українських офіційних осіб, представників Адміністрації Президента, Парламенту та Уряду, центральних та місцевих органів влади, наукових кіл, релігійних конфесій та культурних організацій Румунії та України.

Виступ голови Союзу українців Румунії Миколи-Мирослава Петрецького став одним із центральних моментів заходу. Очільник СУР розповів про розвиток організації з 1990 року до сьогодні, про подолані виклики та про те, як спільнота зуміла зберегти свою ідентичність, об'єднатися та досягти значного розвитку. Він підкреслив роль СУР як надійного партнера Румунської держави, який активно сприяє просуванню європейських цінностей, політиці внутрішньої стабільності та проєктам міжнародного співробітництва. Також Микола-Мирослав Петрецький представив стратегічні напрямки на майбутнє, які спрямовані як на зміцнення ідентичності української меншини в Румунії, так і на зміцнення відносин з Україною та Республікою Молдова та підтримку їхнього європейського курсу. Водночас голова СУР підкреслив спільні зусилля членів спільноти, місцевих лідерів, представників релігійних конфесій, адміністрації та партнерів з Румунії та з-за кордону, які підтримали розвиток СУР та його утвердження на національному та міжнародному рівнях.

(Продовження на 4-5 сторінках)

(Початок на 3 сторінці)

У свою чергу, гості підкреслили внесок СУР до зміцнення міжетнічного діалогу, збереження української мови та культури, а також до розвитку двосторонніх відносин між Румунією та Україною в умовах численних регіональних та геополітичних викликів. Представники Адміністрації Президента та Парламенту Румунії, Уряду Румунії та Кабінету Міністрів України, а також Верховної Ради України, Світового Конгресу Українців та Європейського Конгресу Українців привітали СУР з тридцятип'ятирічною діяльністю та його роллю європейського взірця в управлінні ідентичністю національних меншин.

Президент Румунії Нікушор Дан надіслав привітальний лист українській спільноті Румунії, підкресливши важливість відзначення 35-річчя існування СУР та Дня української мови в Румунії в умовах війни, коли солідарність, єдність і співчуття стають надзвичайно важливими. Президент Румунії висловив впевненість, що діалог між Румунією та Україною призведе до європейських рішень щодо прав румунської меншини в Україні, підкресливши при цьому роль української спільноти як прикладу стійкості та відданості європейським цінностям.

У відеозверненні депутат Верховної Ради України, співголова Групи з міжпарламентських відносин з Румунією Олексій Леонов по-

дякував Румунії за гуманітарну, військову та логістичну підтримку України, високо оцінивши сильну та шановану позицію української громади в Румунії та її роль у зміцненні двостороннього стратегічного партнерства.

Свою чергою, президент СКУ Павло Грод високо оцінив діяльність СУР як європейський приклад демократичного представництва. Він підкреслив внесок організації у збереження української ідентичності, міжетнічний діалог, а також підтримку, надану Україні в роки війни, та подякував Румунії за солідарність, проявлену до українських біженців, за військову, економічну та політичну підтримку.

Присутні в залі румунські офіційні особи, серед яких заступник голови Палати депутатів Адріан Феліціан Козма та глава Канцелярії прем'єр-міністра Румунії Міхай Журка, а також віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики – міністерка культури України Тетяна Бережна, відзначили роль української спільноти як містка між Румунією та Україною, а також внесок національних меншин у культурне багатство та демократичний розвиток країни.

Важливим моментом дня стало підписання угоди про партнерство між Тіміською повітовою радою та Чернівецькою обласною державною адміністрацією, що є важливим кроком у напрямку посилення транскордонного співробітництва. Документ закріплює спільні про-

екти в галузі освіти, культури, економіки та місцевого розвитку на благо громад обох регіонів.

Протягом дня учасники взяли участь у п'яти тематичних панелях, які викликали жваві дискусії про ідентичність української громади, роль рідної мови, тристоронню співпрацю між Румунією, Україною та Молдовою, різноманітність у державній адміністрації та боротьбу з дезінформацією. Представники академічних кіл, місцевих адміністрацій, експерти в галузі освіти, культури, безпеки та комунікації висловили різні думки, підкресливши сучасні виклики та можливості національних меншин у регіональному та європейському контексті. Обговорювалися збереження української мови через освіту, роль шкіл та університетів, приклади передової практики у транскордонній співпраці, а також необхідність зміцнення демократичної культури, відповідальної комунікації та боротьби з пропагандою в умовах гібридної війни.

Іншим важливим пунктом програми стало підписання понад 20 угод про співпрацю між меріями й навчальними закладами Румунії та України, що зміцнило місцеві та регіональні мережі, які підтримують освітні, культурні та громадські обміни. Сприяючи укладенню цих партнерств, Союз українців Румунії підтверджує свою стратегічну роль у посиленні спів-

праці між двома країнами, доповнюючи таким чином ініціативи, присвячені розвитку місцевих громад.

Наприкінці дня, перед початком Гала-концерту, були вручені ювілейні плакетки партнерським установам СУР, міністерствам, місцевим органам влади, культурним та освітнім організаціям, а також членам Союзу та особам, які своєю діяльністю підтримали українську спільноту. Ця церемонія стала моментом публічної вдячності за партнерські відносини, які СУР розвивав протягом останніх десятиліть, та за постійний внесок румунських і українських установ у створення згуртованої та сильної спільноти.

Захід завершився ювілейним Гала-концертом Союзу українців Румунії, програма якого включала вручення премій СУР, поетичні читання та виступи солістів та художніх колективів багатьох філій Союзу. Святкова атмосфера, супроводжувана оплесками присутніх, символічно ознаменувала день, присвячений українській ідентичності, солідарності та співпраці. 35 років існування СУР є не тільки історичною віхою, а й демонстрацією життєздатності спільноти, яка через культуру, освіту, діалог та єдність продовжує сприяти різноманітності та багатству румунського суспільства та зміцненню зв'язків між Румунією та Україною.

Василь КАПТАРУ

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Під дубом, що залишився

(Продовження з попереднього числа)

Зі щоденника Миколи (22 лютого 2022 р.)

Сьогодні в школі було якось дивно. Вчителька говорила тихіше, ніж зазвичай, і часто дивилась у вікно. Ми писали диктант, але в класі було так тихо, що я чув, як скрипить крейда на дошці в сусідній кімнаті.

Після уроків мама прийшла раніше і забрала мене. Вона була в пальті, хоча ще не дуже холодно. Я помітив, що руки в неї тримтіли, коли вона підписувала щось у секретаря. Ми швидко вийшли зі школи. Я хотів запитати, що сталося, але вона лише стисла посміхнулася і сказала:

– Ми просто трохи раніше додому, добре?

Дорогою ми мовчали. У нашому дворі більше не грали діти. А по телевізору знову говорили про новини – про якісь «напруження» і «лінію фронту». Я не розумів всього, але відчував – щось не так.

Ввечері тато довго говорив із кимось телефоном на кухні. Потім обійняв мене міцніше, ніж звичайно.

– Все буде добре, Колю, – сказав він, але голос у нього трохи зламався.

Я лежав у ліжку й дивився у стелю. Там був куток, де штукатурка трохи відпала, і я уявляв, що це хмара. А потім – що ця хмара літає, несе мене десь далеко, де знову тихо.

Мій ведмедик сидить на подушці й дивиться на мене. Ми мовчимо разом.

Зі щоденника Миколи (23 лютого 2022 р.)

Цієї ночі я прокинувся від звуку, якого ніколи раніше не чув. Спершу подумав, що це грім. Але він не закінчувався. Він тривав і тривав, з короткими перервами, ніби хтось бив величезним молотом по землі.

Мама вже була на ногах. Тато теж. Вони швидко одягалися, щось шепотіли один одному. Мама принесла мою куртку й рюкзак і сказала:

– Одягайся, Колю. Швиденько, ми йдемо в укриття.

Я спитав:

– Це війна?

Мама не відповіла. Просто обійняла мене, швидко, але міцно.

У підвалі було багато людей. Було темно – одна лампочка на довгому проводі, що коливалася, як маятник. Деякі плакали. Маленька дівчинка поруч зі мною весь час тиснула в руках ляльку. Мені стало трохи легше, бо я тримав свого ведмедика. Ми мовчки сиділи разом – він і я.

Я не розумів, чому на вулиці так темно, чому всі мовчать або шепочуть, чому ніхто не сміється. Але я вже знав: щось зламалося. Не тільки небо.

Мама витягла з кишені маленький шматочок шоколаду й розламала навпіл. Одну частинку дала мені.

– За хоробрість, – сказала. – Ти мій сильний хлопчик.

Я не з'їв шоколад одразу. Поклав у кишеню, щоб зберегти. Бо знав – тепер навіть маленькі речі мають велику цінність.

(Далі буде)

Ольга МІРОН

Стежка до мудрості: історія бабусі та внучки

(Продовження з попереднього числа)

Розділ 4: Спадщина майбутнього

Літо добігало кінця. Софійка мала повертатися до міста, до своїх друзів, до свого звичного життя. Але тепер вона була іншою. Вона не відчувала порожнечі без свого телефону, а навпаки, відчувала глибоку наповненість. Вона мала в собі знання, які ніколи б не знайшла в інтернеті. Вона мала зв'язок зі своїм корінням, зі своєю історією.

Перед від'їздом Софійка обійняла бабусю Ганну. «Дякую тобі, бабусю, – прошепотіла вона. – Ти навчила мене більше, ніж будь-хто інший».

Бабуся посміхнулася. «Пам'ятай, Софійко, що найцінніше в житті – це не те, що ми маємо, а те, ким ми стаємо. І що справжня мудрість передається не через екрани, а через серця, через історії, через досвід».

Софійка повернулася до міста, але її життя вже не було таким, як раніше. Вона продовжувала використовувати технології, але вже не була їхнім рабом. Вона цінувала живі розмови, прогулянки на свіжому повітрі, читання книг. Вона почала розповідати своїм друзям про бабусині історії, про лісові секрети, про Дуб Мудрості. Деякі з них були здивовані, деякі – зацікавлені.

Згодом Софійка виросла. Вона стала успішною, освіченою жінкою. Але вона ніколи не забувала уроки бабусі Ганни. Вона навчила своїх дітей поважати природу, цінувати родинні зв'язки, шукати мудрість не тільки в книгах і в інтернеті, а й у досвіді старших

поколінь, у шепоті вітру, у шумі річки. Вона розуміла, що справжня спадщина – це не матеріальні блага, а знання, цінності та любов, які передаються з покоління в покоління.

Мораль оповідання:

Справжня мудрість полягає не лише в швидкому доступі до інформації, а й у глибокому розумінні життя, зв'язку з природою, повазі до свого коріння та досвіду попередніх поколінь.

Технології – це інструменти, але вони ніколи не замінять живого спілкування, реального досвіду та мудрості, що передається з серця в серце.

Запитання для обговорення:

1. Якою була Софійка на початку оповідання? Які її цінності?
2. Чим відрізнялася бабуся Ганна від своєї внучки?
3. Чому бабуся повела Софійку в ліс до Дуба Мудрості? Що символізує це дерево?
4. Які уроки Софійка отримала, допомагаючи бабусі з садом?
5. Як змінилося життя Софійки після літа, проведеного з бабусею?
6. Яке головне послання хотіла передати бабуся Софійці?
7. Чи можуть сучасні технології замінити живий досвід та мудрість старших поколінь? Обґрунтуйте свою відповідь.
8. Що для вас означає «справжня мудрість»?
9. Як ви думаєте, чому важливо пам'ятати своє коріння та історію?
10. Як ви можете застосувати мораль цього оповідання у своєму власному житті?

●●● Славетні українці ●●●

Софія Русова

З Ольгою Сенишин

Ця жінка не була українкою за походженням, але любила Україну та зробила для неї чимало. Софія Русова була активним громадським діячем, літератором і літературознавцем. Вона заснувала україномовний дитячий садок і стала першою міністеркою освіти, відкривала бібліотеки й видавала книги, була лідеркою жіночого руху. Та найбільш відомою Софія Русова залишається як людина, що присвятила себе практичній педагогіці та розробленню нових методик дошкільного виховання, перших українських підручників. Її називають піонеркою шкільної освіти й творчинєю концепції національного виховання дітей в Україні. У радянські часи її називали «українською націоналісткою», а її праці з педагогіки не визнавалися, піддавалися осуду та дискредитації. Сьогодні творчий доробок Софії Русової вважається внеском у скарбницю не лише української, а й світової педагогіки. Її праці, концепції, розроблення освіти використовують і сьогодні.

Русова Софія Федорівна народилася у лютому 1856 року в Чернігівській губернії і походила з аристократичної родини. Дівчинка була найменшою в сім'ї. Початкову освіту Софія здобувала вдома й вільно володіла чотирма мовами: французькою, англійською, німецькою та чеською. У Києві дівчина закінчила Фундуклеївську жіночу гімназію із золотою медаллю.

Разом із сестрою Софія у віці п'ятнадцяти років заснувала перший у Києві україномовний дитячий садок. Тоді ж вона потрапила в середовище української інтелігенції, де дівчина пізнала й покохала українську мову та народ, де сформувалися її погляди, наукові й народницькі ідеї. Софія постійно зазнавала переслідувань з боку царського режиму за свою позицію й діяльність. Її арештовували за організацію народних читань і створення таємних шкіл. Відомо про п'ятнадцять обшуків, п'ять ув'язнень і вислання з Полтави у 1902 році. Попри переслідування Софія не полишала своїх ідей та брала участь у громадській роботі. Із ще більшою наполегливістю Софія взялася за просвітництво й освіту після революції 1905 року. Вона продовжувала викла-

дати, увійшла до складу комісії з визнання прав української мови. У 1906 році наважилася видати «Український буквар», незважаючи на цензуру й заборони. Тільки протягом 1910-1914 років у першому українському педагогічному журналі «Світло», співзасновницею та співредакторкою якого вона була, було надруковано понад сто її статей, розвідок, рецензій, присвячених проблемам освіти. *«Хай кожна душа, кожна голівонька одрізняється в школі своєю фарбою, своєю формою»*, – такою була життєва девіза цієї надзвичайної жінки.

У 1917 році з утворенням Української Народної Республіки (УНР) Софія Русова увійшла до Міністерства освіти. Там вона очолила дошкільний і позашкільний відділ, була активною у питанні дерусифікації шкіл, організовувала курси українознавства, займалася підготовкою підручників і створенням програми єдиної діяльної школи. На її думку, школи в Україні мають бути різними за методиками та формами, але повинні бути національними за своєю сутністю. Навчання має вестися рідною мовою, а учні мусять вивчати не лише академічні науки, а й пізнавати країну, у якій живуть.

Після остаточного приходу до влади більшовицького уряду в шістдесятип'ятирічному віці Русова емігрувала до Праги. Там жінка брала участь у створенні та діяльності українського інституту й гімназії, захистила докторську дисертацію, керувала дитячим притулком для дітей-емігрантів і водночас вела велику роботу з підготовки та видання монографій і підручників.

Софія Русова померла у вісімдесят чотири роки в Празі. Похована на Ольшанському цвинтарі. Видатних наукових та педагогічних працівників нагороджують нагрудним знаком імені Софії Русової. Національний банк України створив ювілейну монету до 160-річчя від дня народження видатної освітянки.

Мирослав АРТИМОВИЧ

АБЕТКА

Е е

– Може, хтось з вас відгадає,
Хто у полі рів копає?
– Може, кран, а може, трактор?
– Ні, малята, – Екскаватор!
Невідоме слово це
Починає буква Е.

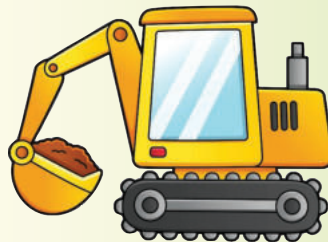

З з

Знову Землю Забілила
Завірюха-Зима,
Захурделила, Завила,
Застогнала вона.
– Не Злякаємось Зими!
Нам Замети – не Завада!
Заметілям раді ми,
Заметілі – наша Зваба!

Є є

Єва букву Є шукає,
Каже: «Букви Є немає.»
Обізвалась буква Є:
– Як нема мене? Я – Є!
Прочитай ім'я своє –
Перша буква в ньому – Є!

И и

Спробуй, Дмитрику, знайти
Найскромнішу букву – И.
Хоч ця буква – кожен знає –
Майже слів не починає,
Та вона нам не байдужа,
Буква И – потрібна дуже.
Ось, для прикладу, слова:
Мир, синиця, сир, пила,
Жити, пити, сито, сич
І єдиний вигук – Ич!
Ич, яка ця буква И:
Нам без И – хоч пропади,
Ні сюди і ні туди,
Як без їжі та води!

Ж ж

Що за Жук з абетки виліз?
Буква Ж з Жука зробилась,
Стала Жартувать, нахаба,
З Журавлем звінчала Жабу!

Тематична картка «Лісовий ярмарок»

1.1. «Хто що продає?» - прочитай речення і допиши відповідні іменники:

Пекар продає ...

Пасічник – ...

Фермер – ...

Майстриня – ...

Довідка: плаття та вишиванки, яйця та кури, мід та медівники, хліб та булочки

2. Впишіть овочі або фрукти, які бувають таких кольорів:

Червоного кольору –

Жовтого –

Зеленого –

Синього –

Помаранчевого –

Білого – .

Довідка: помідор, диня, кабачок, баклажан, апельсин, корінь петрушки

3. Уважно прочитай перелік слів. Запиши їх у 3 колонки:

1). **Ті**, які не можна розривати для переносу:

2). **Ті**, при переносі яких можна залишити перші 2 літери :

3). **Ті**, при переносі яких в попередньому рядку можна залишити 3 літери.

Глід, мох, сік, кріп, виноград, осінь, броколі, яблуко, слива, абрикос, помідор, картопля, мандарин, інжир, гранат.

4. Підставте замість малюнків числа так, щоб вийшов правильний приклад.

Розв'яжіть усі завдання.

$$\begin{array}{l} \text{mushroom} + \text{mushroom} = 50 \\ \text{mushroom} + \text{mushroom} = 30 \\ \text{umbrella} + \text{umbrella} = 40 \\ \text{umbrella} + \text{umbrella} + \text{mushroom} = ? \\ \text{umbrella}, \text{mushroom}, \text{mushroom}, \text{umbrella} = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{tomato} + \text{tomato} + \text{tomato} = 30 \\ \text{tomato} + \text{pumpkin} + \text{pumpkin} = 20 \\ \text{tomato} + \text{pumpkin} + \text{cucumber} = 28 \\ \hline \text{tomato} = 10 \quad \text{pumpkin} = 5 \quad \text{cucumber} = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{hedgehog} + \text{hedgehog} + \text{hedgehog} = 51 \\ \text{mushroom} + \text{mushroom} + \text{hedgehog} = 33 \\ \text{mushroom} + \text{apple} + \text{apple} = 20 \\ \text{mushroom} \times \text{hedgehog} + \text{hedgehog} = ?? \end{array}$$

5. «Осінній словничок». Уважно прочитай ряди слів, які описують осінній ярмарок. Добери й запиши слова, які доповнюють кожен опис.

◇ *Що можна побачити:* кошики, столи, коржі, вишиванки...

◇ *Що можна почути:* пісні, жарти, сміх, гомін...

◇ *Що можна відчутти:* аромат, тепло, радість, доброту...

6. Прочитай уважно речення та виправ помилку :

Я продаю яблука стиглий. → Я продаю стиглі яблука.

Білочка продає сухий лисички. →

Ведмедик поповнює запаси мед. →

Павучок продає в'язати скатертини. →

7. Доповни прислів'я про працю й щедрість.

- Без труда нема п....
- Що посієш, те й п....
- Хто працює – того й доля ц....
- Праця годує, а лінь м....
- Хто рано встає, тому Б...
- Хто багатий душою, той багатий і с....

Довідка: плода, пожнеш, цілує, марнує, Бог дає, серцем.

8. Віршотворення. Закінчи рядок або придумай риму:

- Ось зелені та цупкі
На городі
Довгі, соковиті,
Бадиллям

Довідка: огірки/повиті.

- Є у яблуні подружка –
Соковита жовта ...,
Усередині чудова:
Ароматна і

Довідка: медова, грушка.

9. Виконай завдання:

«Ярмаркові ціни»

Яблуко – 2 грн; Гарбуз – 10 грн;

Мед – 15 грн; Булочка – 5 грн.

Завдання:

а) Скільки заплатиш за 2 яблука і булочку?

б) У тебе 20 грн. Що ти можеш купити?

в) Скільки решти отримаєш, якщо купиш мед за 15 грн і даси 20?

г) Обчисли, скільки коштують покупки: 2 яблука по 3 грн і гарбуз за 5 грн – скільки разом?

д) Оленка купила пляшку соку за 18 грн, шоколадку на 12 грн і булочку, яка коштує удвічі менше, ніж шоколадка. Скільки грошей витратила Оленка? Якщо вона дала 50 гривень, то скільки вона отримала решти?

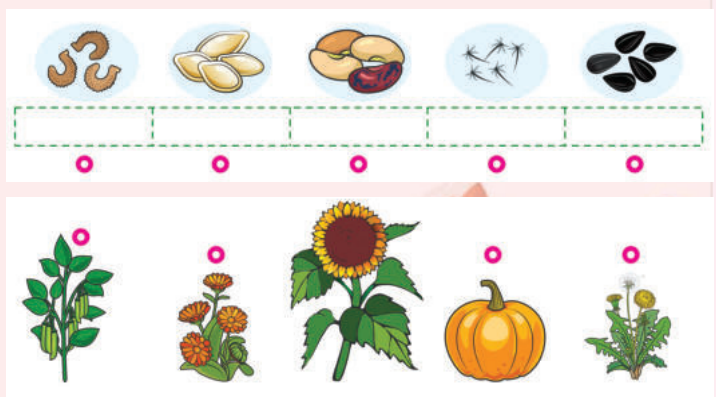
10. «Осінні послідовності».

Намалюй або продовж рядок:

Який фрукт буде наступним?

11. З'єднай зображення насіння та рослини, що може з нього вирости. Підпиши кожную насінину.

Рубрику підготувала Поліна Кочегарова

Зроби своїми руками

Поробки з осіннього листя

З Людмилою Дорош

Осінь – чудова пора. Осіннє листя, тішаючи нас розмаїттям барв, може стати не лише елементом вуличних прикрас, а й відмінним матеріалом для оригінальних поробок.

Підготовка листя до використання.

Для більшості виробів із листя потрібен висушений матеріал. Для цього зібране листя слід підготувати до роботи. Якщо для поробки не потрібне ідеально рівне листя, його можна залишити сушитися в картонній коробці у теплом, добре провітрюваному приміщенні. Якщо ж для виробу потрібні гладенькі й рівні листочки, їх потрібно розкласти між газетами або аркушами паперу й накрити важким пресом. Процес сушіння триває приблизно два тижні. Щоб пришвидшити сушіння, можна скористатися праскою. Пропрасовані праскою листочки стануть рівними й сухими.

Аплікації з осіннього листя

Діти з багатою уявою можуть самостійно зробити з осіннього листя багато чого цікавого. Для такої аплікації потрібно підготувати листя різних дерев та кущів різного розміру та кольору; картон; степлер або клей; ножиці; білий картон, пластикові очі та інші матеріали, які ви вважатимете доречними.

Наприклад, голову пташки можна скласти з кількох листочків одного відтінку або використати один великий. Має вийти коло, на яке потім приклеюються очі та дзьоб. Для дзьоба слід підібрати листочок червоного відтінку. Вирізаний трикутник потрібно приклеїти в центр найменшого кола. Очі можна приклеїти готові або вирізати їх із білого паперу, фетру чи картону.

Використовуючи осіннє листя, а також кольоровий папір, фетр і гудзики, можна створювати

чудові аплікації, які прикрасять дім або стануть гарною роботою для шкільної виставки осінніх поробок.

Головне – не бійтеся експериментувати й давати волю своїй уяві! Сподіваємося, нижчеподані роботи із сухого листя викличуть у вас бажання й самим зайнятися цим видом діяльності та почати експериментувати!

Калинова пісня

Рухливо

Слова: М. Сингаївського, музика В. Верменича

Ка - ли - но ве - се - ла, ка - ли - но чер - во - на, люб - лю тво - є лис - тя

та ро - ся - ні гро - на. Люб - лю тво - є лис - тя та ро - ся - ні гро - на.

Калино весела,
Калино червона,
Люблю твоє листя |
Та росяні грона! | (2)

Сонцем знов налита
І сама від сонця,
Звисли, мов намисто, |
Калинові гронця! | (2)

Сонечком налита,
Чистою росю,
Ой, калино-цвіте, |
Радісно з тобою! | (2)

До нашої стежки
Нахилилась віттям,
Зоряно з тобою |
Матері і дітям! | (2)

Калино чарівна,
Калино барвиста,
То від тебе сяє |
Зоря промениста! | (2)

«Кусання Калити»

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

30 листопада українці святкують день пам'яті одного з дванадцяти апостолів Христових – Андрія Первозваного. Він вважається покровителем України і з давніх часів шанується нашим народом. Традиційно на свято Андрія влаштовувалися святкові вечорниці, на які збиралися неодружені хлопці та дівчата.

Було так заведено, що кожне село й навіть вулиця мала «свою» хату для вечорниць. Дівчата приходили туди заздалегідь, щоб допомогти господині приготувати святкову вечерю. Після заходу сонця приходили парубки, розсідалися по світлиці, і тоді починалося дійство. З проведенням цих андріївських вечорниць пов'язано багато ігор, обрядів, жартів та танців. Одним із найпоширеніших звичаїв цього дня було змагання жартівливого характеру, яке називають «кусання Калити». Вважалося, що хто Калиту вкусить, той неодмінно протягом року одружиться.

Калита́ (калата, маламай) – це великий круглий корж із білого борошна, прикрашений вишнями й маком, який усі дівчата пекли разом. Посередині робили отвір, у який проводили мотузку, щоб Калиту можна було підвісити. Випікали корж до твердого стану, щоб важко було вкусити. У багатьох місцевостях Калиту до того ж змазували медом, який також широко використовували в цей день.

Забава «Кусання Калити»

Круглий калач прив'язували стрічкою чи поясом до сволока або ж до довгої палиці, яку тримав так званий Калитинський. У деяких місцевостях людину, що тримала й керувала цією грою, називали «вартовим». Зазвичай цю роль виконував дотепний парубок або й дівчина, котрі вміли розсмішити громаду. Поруч із Калитинським стояв спритний помічник – Писарчук. Він тримав горня з розведеною олією або водою із сажею

в одній руці і квач – у другій. Якщо з якоїсь причини не було Писарчука, тоді пан Калитинський тримав у другій руці квача й виконував як міг і його обов'язки. Під Калитою або поруч на долівці навхрест клали коцюбу, кочергу та рогач. Парубки повинні були по черзі «витанцювати» коцюбу – затанцювати швидкий танок, перестрибуючи через коцюбу й рогачі так, щоб не зачепити їх. Парубок, який вправився з цим завданням, брав коцюбу та сідав на неї верхом, як на коня.

Тепер його називали паном Коцюбинським. Якщо парубок осідлав кочергу, то тоді ставав паном Кочержинським (чи панною) та скакав до Калитинського. Іноді дівчата теж пробували кусати Калиту, але вони, як правило, їздили на рогачах. Далі між учасниками забави відбувався жартівливий діалог. Потрібно було дуже розсмішити пана Калитинського і, поки той не отямиться, якнайвище підстрибнути, аби вхопити зубами Калиту. Якщо ж він не сміявся й смикав за нитку, то Калита підстрибувала надто високо. Писарчук же не пропускав можливості позначити невдалим учасників водою з

медом чи сажею. Подекуди учасникам забави треба було відгадати загадку, розказати скоромовку або станцювати для того, щоб їм дозволили спробувати свої сили у цій грі. Але відкусити шматочок Калити дозволялося лише тим, хто, незважаючи на жарти та дотепи, не засміється. Як тільки пан Калитинський помічав посмішку на вустах пана Коцюбинського чи пана Кочержинського, то смикав за пояс чи стрічку – і Калита підстрибувала вгору. Писарчук мав швиденько розмалювати обличчя невдахи сажею від вуха до вуха. Парубків, яким вдалося скуштувати Калиту, величали Андріями. Їм на голову дівчата одягали вінки з барвінку, прикрашені колосками жита, пшениці й пучечками калини. Але найціннішим було інше – вони цілували переможця в уста.

Знайди 5 відмінностей

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Розглянь таблицю та спробуй відшукати сховані в ній слова. При потребі скористайся таблицею слів.

A	C	O	L	O	R	S	W	A	B		
U	O	R	A	L	L	W	I	M	O		
T	O	K	R	A	K	E	A	T	N	R	A
U	L	A	C	O	F	A	L	L	F	W	C
M	L	E	A	F	C	T	E	A	I	I	O
N	S	A	P	P	L	E	F	F	R	N	R
S	C	A	R	E	C	R	O	W	E	D	N

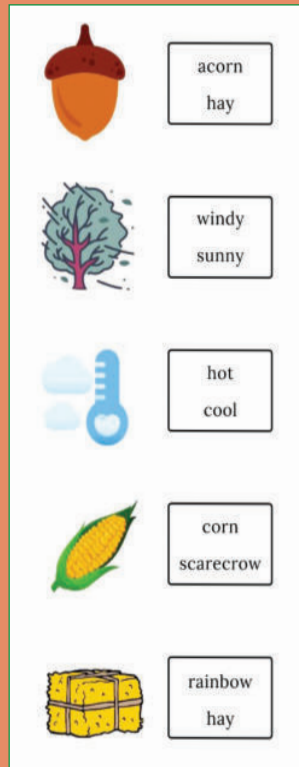
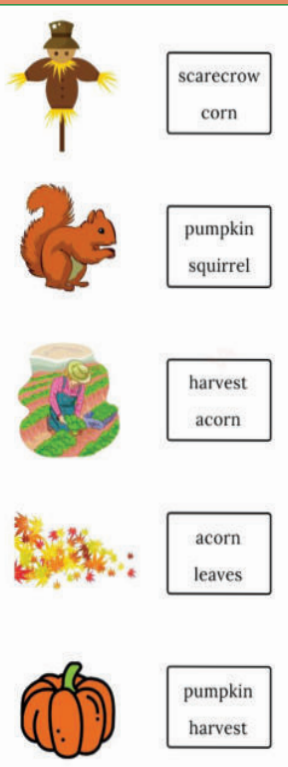
A cartoon squirrel is positioned in the top right corner of the page. It is facing left, holding a nut in its paws. The squirrel has a bushy tail and is drawn in a simple, friendly style.

Acorn
Apple
Autumn
Bonfire

Colors
Cool
Fall
Leaf

Rake
Scarecrow
Sweater
Wind

2. Уважно подивись на малюнки та обери правильне слово з двох запропонованих.

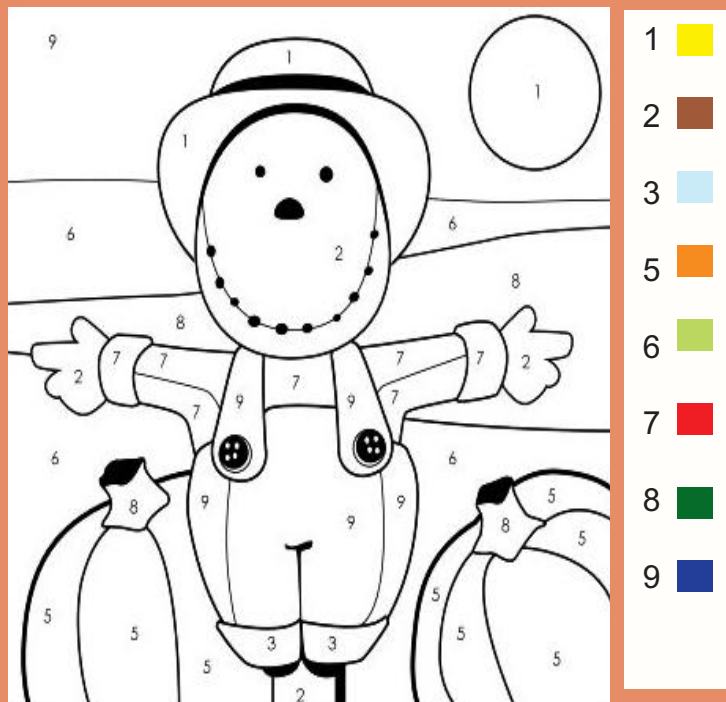
3. По дорозі зі школи або на прогулянці спробуй уважніше роздивитися навкруги.

Що ти помітив? Прислухайся та запиши, що саме ти чуєш? Які запахи ти відчуваєш? Як ти себе відчуваєш на прогулянці?

Запиши відповіді англійською та проілюструй відповідно у кожному віконці.

I see... trees, leaves, squirrels, twigs	I hear... birds, crunching leaves, animals
I smell... pine needles, leaves, grass	I feel... leaves, acorns, emotions

4. Хто зображений на малюнку? Поміркуй та напиши англійською. Розмалуй за вказівкою.

Заходи для дітей

✿ 3 жовтня 2025 року в місцевій організації СУР у Кривому відбувся яскравий та теплий захід «День осені», який об'єднав дітей, учителів і членів громади. Програма заходу включала пізнавальні ігри, творчі завдання, знайомство з лікарськими рослинами, а також спільне оформлення тематичних осінніх кошиків. Завершенням свята став святковий стіл зі смачними домашніми стравами та солодощами. «День осені» в Кривому став прикладом згуртованості, любові до природи та шанування народних звичаїв.

✿ 23 жовтня в амфітеатрі Художнього ліцею «Дмитрій Куклін» у місті Галац відбувся зворушливий концерт хору «Ясниця», організований Галацькою філією Союзу українців Румунії. Програма концерту включила традиційні та сучасні українські мелодії, виконані українськими матерями та дітьми, які наповнили залу щирими емоціями й теплом. Захід став справжнім святом української душі – вечором вдячності, єдності та духовного піднесення, де музика перетворилася на міст між поколіннями та культурами.

Заходи для дітей

✿ У серці Буковини, у мальовничій комуні Ізвоареле Сучевей, 23 жовтня 2025 року відбувся XV Ярмарок лісових ягід, організований Гімназією імені Іона Афлоарея, за підтримкою Союзу українців Румунії та місцевої мерії. Будинок культури перетворився на осередок радості, вдячності та тепла, де учні, батьки, учителі й мешканці села зібралися разом, щоб відсвяткувати щедрість осені та красу місцевих традицій. Гості ярмарку мали нагоду скуштувати запашні варення, сиропи, маринади та інші консервовані смаколики з лісових ягід – малини, ожини, чорниці, шипшини, суниці та обліпихи. Атмосферу свята доповнив чудовий художній концерт талановитих дітей та молоді з різних куточків Буковини. Цьогорічний ярмарок ще раз підтвердив, що буковинські традиції живуть у серцях людей, які з любов'ю зберігають природу, культуру та духовну єдність своєї громади.

✿ 16 жовтня учні декількох шкіл Сучавського повіту відзначили Міжнародний день хліба, відкривши для себе, що кожна скибка хліба – це результат любові, терпіння й спільної праці. Через пізнавальні та творчі заходи, виставки й дегустації діти вчилися цінувати прості речі, традиції та працю тих, хто створює цей щоденний дар. Цей день став справжнім уроком доброти й вдячності – святом, що об'єднало усі покоління навколо тепла, традицій і смаку хліба.

Пишаємося нашими дітьми!

Учні п'ятого класу Ілемського ліцею Сучавського повіту відзначили Всесвітній день хліба.

Учні шостого класу Ілемського ліцею Сучавського повіту відзначили Всесвітній день хліба.